

odločno trdi, da je v izvirnem latinskem besedilu pred tem angelskim slavospevom stal še kratek uvod. Toda njegov dokaz iz dveh drugih pisem istega papeža ni trden, ker sta oni dve pismi po vsebini bistveno drugačni. Tam namreč papež ne izraža božične radosti, ampak resnobno zaskrbljeno opominja k slogi; vzklik božične radosti torej v njih nikakor ne more stati prav v začetku. Pismo slovanskim knezom pa je od začetka do konca prežeto z božično radostjo slave božje. Prof. Kos naj torej svojo trditev ublaži in naj jo predlaga le kot domnevo; saj je ni in ne bo mogel trdno dokazati. — Vzrok papeževe radosti je dejstvo, da je Bog spodbudil srca Slovencev. Glede na običajni pomen stsl. glagola vzdigniti ni primeren Miklošičev in moj prejšnji prevod: *expergefecit*, *predramil*, ampak *spodbudil*, *excitavit*. Isto namiguje tudi betlehemska sveta noč, kjer pastirji niso spali, ampak čuli »na nočnih stražah« (Lk 2, 8); Bog jih je po angelih spodbudil, a ne šele *predramil*. Prof. Kos naj torej prevod tu popravi. Res se prebujenje lepo ujema s Cirilovo teologijo o dremavi brezbržnosti (*medlosti*, *rhathymia*) in o krepostnem prebujenju, a v tem pomenu se rabi drug glagol.

Gledé mojega prevoda *svečeniški prestol* (*sacerdotalis thronus*) je g. M. Kosa zmotilo neko nesporazumljenje: jaz hočem podati natančen prevod cksl. teksta in ohraniti njegovo vzhodno miselnost, on pa hoče rekonstruirati prvotni latinski tekst. Moj prevod je torej pravilen (str. 383); primerno upošteva vzhodno slovansko miselnost, ki za papeža še danes rabi cksl. izraz *prvosvečenik*; v cksl. tekstih pa se značilno ponavlja *svečeniški prestol*. Latinski naslovi papeškega prestola so teologom itak dobro znani.

Za diplomatično latinsko rekonstrukcijo značilnega izražanja *svečeniški prestol* je treba upoštevati tudi Miklošičev prevod *episcopalis thronus* in dodati še inačico *pontificalis*. S tem se približamo običajnemu latinskemu izražanju. M. Kosova rekonstrukcija *sedes apostolica* tukaj ni pravilna, ker ne upošteva cksl. teksta in konteksta. Cksl. besedilo ne daje nobene podlage za takšno rekonstrukcijo; kontekst pa jo odločno odklanja. Običajni papeški naslov (*apostolica sedes*) je namreč v naslednjem stavku dobesedno izražen; zato ni razloga, da bi mogel ali moral biti zapisan tudi v prejšnjem stavku, kjer dejansko stoji bistveno drugačen izraz.

V tej zvezi navaja M. Kos še prevod *sancta sedes*, češ da je Miklošičev, a v resnici je Jagičev. Prav za prav je tudi to le poskus latinske rekonstrukcije; prevod je: *sacerdotalis*, *episcopalis*, *pontificalis*. Vendar bi po posredovanju onega latinskega izraza morebiti našli grški izraz za cksl. svetiteljski stol.

Najtežje je mesto o izobčenju nasprotnikov slovanskega bogoslužja. M. Kos se je tu v glavnem pridružil moji razlagi. O rekonstrukciji Šahmatova je med nama majhno nesporazumljenje. Ono rekonstrukcijo tudi jaz izrečno priznavam za možno in verjetno, a odklanjam trditev, da je edino pravilna. Rekonstrukcija je rekonstrukcija in v danem primeru le domneva. To je treba naglasiti, ker so na to domnevo mnogi (med njimi tudi M. Kos, str. 288) naslanjali svoj dvom o pristnosti pisma. Mesto je pokvarjeno in dvomljivo; torej ne more služiti kot trden dokaz proti pristnosti pisma. Takšen je smisel mojega dokazovanja.

M. Kos priznava in dopolnjuje moje ugotovitve, da v cksl. prevodu še proseva prvotna lepota in uglajenost pomembnega pisma Hadrina II.; tudi to potrjuje dokaze za pristnost.

Novi izsledki M. Kosa so enako važni za mednarodno znanost kakor tudi za pravilno umevanje naše zgodovine 9. stoletja. Po njegovih novih dokazih in po odločni ugotovitvi R. Nahtigala o zvezi frisinških spomenikov s cksl. pismenstvom je častna zveza naše zgodovine in književnosti s sv. Cirilom in Metodom dokončno zavarovana proti razdiralnim poskusom. F. Grivec.

Codex iuris canonici — Zakonik cerkvenega prava. Prevedel in z novimi odloki priredil dr. Alojzij Odar. V Ljubljani, 1944. Strani 1054 in XXXII. Cena vezani knjigi 250 lir.

Z neko spoštljivostjo vzame človek to obširno knjigo v roke: prvič, ker je to zakonik, ki »ureja vsaj na splošno vse pravno področje zapadne Cerkve«, kateri pripadamo tudi mi Slovenci. Drugič: ker je stala prevajalca in prireditelja izrednega truda in žilave vztrajnosti.

Knjiga obsega poleg izvirnega latinskega besedila prevod Zakonika (tiskano tako, da je na levi polovici strani izvirno latinsko, na desni pa prevod -- slovensko besedilo, tako da ga more vsakdo primerjati glede pravilnosti jezika in točnosti prevoda), nato predgovor kardinala Petra Gasparrija, konstitucijo papeža Benedikta XV. »Providentissima Mater Ecclesia«, motuproprij papeža Benedikta XV. o ustanovitvi komisije za avtentično razlaganje kanonov v Zakoniku, katoliško veroizpoved in dvoje navodil kongregacije za upravljanje zakramentov: navodilo za škofijska sodišča o postopku pri ničnostnih zakonskih pravdah z dne 15. avgusta 1936 in navodilo za postopek o razvezi trdnega in še neizvršenega zakona z dne 7. maja 1923. Dalje je na koncu knjige dodanih še devet dokumentov različnih papežev v slovenskem prevodu, seznam aktov sv. stolice, izdanih kot odgovori kardinalske interpretacijske komisije, od papežev samih, raznih kongregacij ali drugih cerkvenih oblasti in dodanih k nekaterim kanonom, kar služi kot skromen komentar in daje smernice za nadaljnjo uporabo le-teh. Kakor navadno pri zakonih ali podobnih obsežnejših delih imamo tudi tu abecedno kazalo, kjer more človek hitro najti iskano stvar.

Če že imamo v materinem jeziku kopico drugih manj važnih zakonov in zakončičev, je bilo prav, da smo dobili tudi tega, ki stoji med svetovnimi zakonodajnimi deli na odličnem mestu in obravnava poleg snovi čiste cerkvene vsebine tudi panoge, ki se zanje poleg cerkvene zanimajo tudi svetne oblasti (n. pr. zakonsko pravo, imovinsko pravo itd.). Prav bo prišla knjiga predvsem študirajočim, ki bi jim izvirno besedilo zakonika v latinskem jeziku delalo preglavice, pa tudi vsem ostalim, ki bodo radi to ali ono poglavje pregledali iz zanimanja ali iz potrebe. Poleg tega imajo v njej prevod mnogih latinskih izrazov, ki so se jim doslej prevajalci spretno izogibali in jih rajši kar latinizirali. Prevajalec je s pogumom vgriznil tudi v to težkočo, čeprav mu je povzročala mnogo truda, in jih skušal nadomestiti s primernimi izrazi iz domačega zaklada. Važno je še omeniti, da si je upal nekatere izraze, ki so jih sicer dosedanji pravniki smatrali za že ustaljene v našem pravniškem izrazoslovju, opustiti in najti zanje nove ali vsaj smislu bistva bolj ustrezajoče. Nedvomno se mu je to v več primerih lepo posrečilo: n. pr. namesto pravni lek — pravno sredstvo; namesto odtujitev — odsvojitve; namesto zastarevanje — zastaranje itd. Več o izrazoslovju v tem Zakoniku cerkvenega prava je pisal in ocenil v Slovenskem pravniku 1944, številki 5—6, univ. prof. dr. Rudolf Sajovic, kjer je na kratko podal tudi okoliščine, ki so krive, da je naše pravniško izrazoslovje še danes neenotno in neustaljeno, kljub častitljivi tradiciji dela slovenskih pravnikov.

Čeprav velja prevod Zakonika le kot zaseben prevod, na kar prevajalec izrečno opozarja, smo ga vendar lahko veseli in ponosni nanj, ker nam je vso snov pravne ureditve najveličastnejše organizacije na svetu v mnogočem približal in jo napravil dostopno širokim množicam, ki bi si z izvirnikom sicer ne mogle pomagati. Kar se tiče točnosti prevoda z izvirnikom in fines v pravniškem izrazoslovju, o tem naj spregovore poklicani.

Knjigo je preprosto, a lepo opremil arhitekt Vlado Gajšek, založila jo je Ljudska knjigarna v Ljubljani. Dr. Jože Krivec.

Umetnost

Birollove ilustracije Gregorčičeve »Oljki«

Ime slikarja Gvidona Birolla je dandanes, žal, širšemu občinstvu dokaj neznano ali pa ga omenjamo z nekim občutkom, podobnim spominu nečesa minulega, skoraj tako, kot bi govorili o mrtvem. Temu je vzrok pač dolga doba desetletij, v katerih se je Birolla ukvarjal bolj z gospodarstvom kot